BOŽE, MILOSRDNI OČE

Kateheza o prispodobi o milosrdnom ocu

Lk 15, 11–32

Kada govorimo o Božjem milosrđu, jedna od najljepših i najdubljih Isusovih prispodoba svakako je prispodoba o milosrdnom ocu, poznata i kao prispodoba o izgubljenom sinu. Nalazimo je u Evanđelju po Luki, u 15. poglavlju.

Ova prispodoba na poseban nam način otkriva Božje srce. Ona nam ne govori samo o čovjeku koji je pogriješio, udaljio se od Boga i ponovno mu se vratio, nego prije svega o Ocu koji nikada ne prestaje ljubiti, čekati i nadati se povratku svojega djeteta. Isus nam ovom prispodobom želi približiti Boga koji nije hladan sudac, nego Otac čije je srce puno milosrđa. U središtu ove prispodobe nalaze se tri osobe: mlađi sin, stariji sin i otac. Svaki od njih otkriva jedan dio ljudskog srca, a otac nam otkriva kakvo je zapravo Božje srce.

Mlađi sin – čovjek koji se udaljio od Oca

Mlađi sin odlučuje zatražiti svoj dio imetka i odlazi u daleku zemlju. Njegov odlazak nije samo fizičko udaljavanje od obiteljskog doma. To je slika čovjekova udaljavanja od Boga. On želi živjeti bez oca, bez njegovih pravila i bez njegove blizine. Želi slobodu, ali ne razumije da prava sloboda ne znači živjeti bez Boga, nego živjeti u ljubavi s Bogom. Često i mi postupamo poput mlađeg sina. Želimo sami upravljati svojim životom, donositi odluke bez Boga, tražimo sreću u prolaznim stvarima, ljudskim priznanjima, uspjehu, materijalnom bogatstvu ili zadovoljstvima koja nam svijet nudi. Mislimo da ćemo biti sretniji ako se udaljimo od Boga i ako sve uzmemo u svoje ruke. No, kao i mlađi sin, prije ili poslije otkrivamo da nas ono što smo smatrali izvorom sreće ne može u potpunosti ispuniti.

Mlađi sin potrošio je sve što je imao. Kada je nastupila glad, našao se u krajnjoj bijedi. Završio je čuvajući svinje, gladan i napušten. Upravo u toj situaciji počinje shvaćati koliko je daleko otišao i koliko je izgubio. Evanđelje kaže da je došao k sebi. To je važan trenutak njegova obraćenja. Obraćenje počinje onda kada čovjek iskreno pogleda svoj život, prepozna svoje pogreške i odluči se vratiti Ocu. Sin odlučuje vratiti se i priznati svoju krivnju. Više ne očekuje da će biti prihvaćen kao sin, nego se nada da će moći živjeti barem kao jedan od očevih najamnika. A sada dolazimo do najljepšeg dijela prispodobe do susreta sina s ocem.

Isus kaže da je otac ugledao sina dok je još bio daleko. To nam govori da otac nije prestao čekati. Možemo zamisliti kako je svakoga dana pogledom tražio sina, nadajući se da će ga ponovno ugledati na putu prema domu. I čim ga je ugledao, nije čekao da sin dođe do njega. Nije čekao da mu se približi, da se opravda ili da najprije dokaže kako se promijenio. Otac trči sinu u susret, grli ga i ljubi.

Bog ne čeka da postanemo savršeni kako bi nas ponovno prihvatio. Ne čeka da najprije ispravimo sve svoje pogreške, da uklonimo svaku slabost i zaslužimo njegovu ljubav. On nas ljubi i onda kada smo daleko, onda kada smo ranjeni, slabi i izgubljeni. Sin počinje izgovarati svoju ispovijed: „*Oče, sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim*.“

Ali otac ne dopušta da se njihov susret pretvori u razgovor o njegovoj nedostojnosti. Odmah naređuje slugama da donesu najljepšu haljinu, stave mu prsten na ruku i obuću na noge te pripreme gozbu. Svaki od tih znakova nosi duboku poruku. Haljina označava vraćeno dostojanstvo, prsten pripadnost obitelji, a obuća slobodu sina. Otac mu ne daje mjesto sluge, nego mu vraća mjesto sina.

To je ono što Bog čini s nama. Kada mu se vraćamo iskrenim srcem, on nam ne želi predbacivati našu prošlost. Želi nas obnoviti, vratiti nam dostojanstvo i ponovno nas uvesti u zajedništvo sa sobom. Ovdje možemo prepoznati i dubinu Božjega milosrđa o kojem govori sv. Faustina. U njezinu Dnevniku Isus nas neprestano poziva da se pouzdajemo u njegovo milosrđe. On želi da mu donosimo svoje grijehe, slabosti, strahove i rane, jer njegovo milosrđe nema granica za čovjeka koji mu se iskreno vraća. Bog se ne raduje našoj propasti, nego našem povratku. Ne želi da ostanemo zarobljeni u osjećaju krivnje, nego da ponovno živimo kao njegova ljubljena djeca.

No, ova prispodoba ne završava povratkom mlađega sina. Isus nam predstavlja i starijega sina. On je cijelo vrijeme ostao u očevoj kući. Radio je, izvršavao svoje obveze i nije napuštao oca. Naizgled, on je bio dobar i vjeran sin. Međutim, kada je čuo da se njegov brat vratio i da je otac zbog njega priredio gozbu, naljutio se i nije htio ući u kuću. Stariji sin ne može prihvatiti očevu radost. U njegovu srcu pojavljuju se zavist, gorčina i osjećaj nepravde. Prigovara ocu da mu godinama služi, a nikada nije dobio ni jare da se proveseli sa svojim prijateljima.

Ovdje otkrivamo jednu drugu opasnost, možemo fizički ostati u Očevoj kući, a istodobno se udaljiti od njegova srca. Možemo redovito moliti, sudjelovati na svetoj misi, biti članovi molitvene zajednice, obavljati različite službe i činiti dobra djela, a da pritom u nama raste osuđivanje, uspoređivanje s drugima, zavist ili osjećaj da smo bolji od onih koji su se udaljili od Boga.

Možemo početi razmišljati kako smo mi zaslužili Božju ljubav, a drugi je moraju ponovno zaslužiti. Stariji sin nije razumio da je sve što pripada ocu već njegovo. Nije razumio da odnos s ocem nije odnos zaposlenika i poslodavca, nego odnos sina i oca.

Zato je važno da se i sami zapitamo: Jesmo li ponekad poput starijega sina? Radujemo li se kada se netko tko je dugo bio daleko od Boga ponovno vrati Crkvi? Možemo li prihvatiti da Bog nekome pruži novu priliku, iako mi smatramo da je tu priliku već odavno izgubio? Posebno je važno da mi, kao štovatelji Božjega milosrđa, ne postanemo ljudi koji govore o milosrđu, a teško ga daruju drugima. Otac izlazi i pred starijega sina. Ne odbacuje ni njega. S ljubavlju mu govori: „*Sinko, ti si uvijek sa mnom i sve moje – tvoje je. No trebalo se veseliti i radovati jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se*!“

Primijetimo kako otac ne govori: „Ovaj moj sin“, nego „ovaj brat tvoj“. Želi mu vratiti svijest o bratstvu. Želi da shvati kako njegov brat nije neprijatelj, suparnik ni netko tko mu oduzima očevu ljubav. On je njegov brat. I upravo je to poziv svima nama: prepoznati drugoga kao brata i sestru, čak i onda kada su nas povrijedili, kada su pogriješili ili kada ne razumijemo njihove životne odluke.

Ova prispodoba poziva nas da promijenimo način na koji promatramo ljude oko sebe, ali i same sebe. Vrlo smo skloni brzo uočavati tuđe pogreške, slabosti i propuste. Često očekujemo da se drugi promijene upravo onako kako mi mislimo da bi trebali. Kada se to ne dogodi, gubimo strpljenje, kritiziramo i osuđujemo. A kako postupa Otac? On daje čovjeku slobodu, prostor i vrijeme za rast. Ne odustaje od njega. Ne poistovjećuje ga s njegovim pogreškama. Gledati očima Milosrdnog Oca znači pokušati vidjeti ono što se možda skriva iza nečijeg ponašanja. Možda se iza nečije ljutnje krije povrijeđenost. Iza grubih riječi možda je strah, umor ili neizrečena bol. To ne znači opravdavati nečije pogrešne postupke, nego ne prestati u toj osobi prepoznavati čovjeka koji ima dostojanstvo i vrijednost. Umjesto da nekoga obilježimo riječima: „On je neradnik“, „Ona je svadljiva“, „On je uvijek takav“, pokušajmo odvojiti osobu od njezina postupka. Umjesto da kažemo: „Ti si nemoguć“, možemo reći: „Ovo što si učinio nije bilo u redu.“

Tako ostavljamo prostor za promjenu i ne zatvaramo drugoga u njegove pogreške.

Kada nas netko povrijedi, često čekamo da se prvi ispriča, da prizna svoju pogrešku i ponizi se pred nama. No, gledati očima Oca znači biti spreman nadvladati vlastiti ponos. Ponekad to znači prvi pružiti ruku, prvi nazvati, prvi napraviti korak prema pomirenju.

To ne znači da trebamo zanemariti nepravdu ili dopustiti da nas netko neprestano povrjeđuje. Oprost ne znači odobravanje zla, nego oslobađanje vlastitoga srca od mržnje i želje za osvetom. Također, važno je kako govorimo o drugima. Koliko često pamtimo tuđe pogreške, stare sukobe i neuspjehe? Koliko puta u razgovorima iznosimo ono što je netko učinio prije mnogo godina? Kada nekome oprostimo, ne bismo trebali njegovu pogrešku ponovno izvlačiti u svakoj sljedećoj svađi. Ako čujemo trač ili lošu vijest o nekome, možemo odlučiti ne širiti dalje takve riječi. Možemo prekinuti razgovor ili jednostavno promijeniti temu. Milosrđe se često očituje upravo u malim, svakodnevnim odlukama kojima čuvamo dostojanstvo drugoga. Možemo primijetiti i ono dobro u ljudima oko sebe. Pohvaliti nekoga za trud, zahvaliti osobi koja tiho i vjerno obavlja svoj posao, saslušati nekoga tko je usamljen ili jednostavno pokazati da nam je stalo. Takve male geste postaju konkretni znakovi Božjega milosrđa.

Možda nam je najteže gledati samoga sebe očima Milosrdnog Oca. Često smo sami sebi najstroži suci. Kada pogriješimo, kažnjavamo se osjećajem krivnje, srama i manje vrijednosti. Govorimo sebi: „Kako sam mogao ponovno pogriješiti?“, „Nikada se neću promijeniti“, „Sve sam pokvario.“ Ponekad mislimo da vrijedimo samo onda kada smo uspješni, kada sve radimo ispravno, kada ispunjavamo očekivanja drugih i kada ne pokazujemo svoje slabosti. Ali Bog nas ne ljubi zato što smo savršeni. On nas ljubi zato što smo njegova djeca. To ne znači da trebamo zanemarivati svoje pogreške ili odustati od obraćenja. Naprotiv, potrebno je iskreno priznati svoje slabosti, pokajati se i nastojati rasti. Ali ne smijemo dopustiti da nas vlastite pogreške uvjere kako više nismo vrijedni Božje ljubavi. Kada pogriješimo, možemo priznati: „Da, pogriješio sam. Nisam postupio dobro. Želim se popraviti i ponovno krenuti.“ Ne moramo ostati zarobljeni u vlastitoj prošlosti. Svaki novi dan prilika je za novi početak. Ne dopustimo da ono što smo učinili ili ono što nam se dogodilo određuje cijelu našu budućnost. Ako smo se pokajali, ako smo primili Božje oproštenje i odlučili krenuti dalje, vjerujmo da nas Bog neprestano prati svojom milošću.

Apostol Pavao piše: „*Jer kad sam slab, onda sam jak“* (2 Kor 12, 10). Naša slabost ne mora biti mjesto očaja. Ona može postati mjesto susreta s Bogom, mjesto u kojem prepoznajemo da ne možemo sve sami i da nam je potrebna njegova milost.

Dragi štovatelji Božjega milosrđa, ova prispodoba pred nas stavlja vrlo važan zadatak. Nije dovoljno samo poznavati Božje milosrđe, moliti krunicu Božjem milosrđu, čitati Dnevnik svete Faustine i govoriti o Isusovu milosrđu. Pozvani smo

dopustiti da nas to milosrđe mijenja. Naš život treba postati svjedočanstvo onoga što molimo. Ako molimo: „Isuse, uzdam se u Tebe“, onda trebamo učiti pouzdavati se u Boga i onda kada ne razumijemo sve što se događa. Ako molimo za obraćenje grešnika, ne smijemo ih istodobno osuđivati. Ako želimo da Bog bude milosrdan prema nama, trebamo i sami postajati milosrdniji prema drugima. Sjetimo se da su u ovoj prispodobi oba sina bila izgubljena, svaki na svoj način. Mlađi se izgubio odlaskom od oca, a stariji je ostao u kući, ali nije razumio očevo srce. A otac je izašao ususret obojici. To je možda i najljepša poruka ove prispodobe: Bog traži svakoga čovjeka. On čeka onoga koji se udaljio, ali i onoga koji je ostao blizu, a u srcu se udaljio od ljubavi.

Zato se danas zapitajmo: Gdje se ja nalazim u ovoj prispodobi? Jesam li ponekad poput mlađega sina koji želi živjeti bez Boga? Jesam li poput starijega sina koji teško prihvaća da Bog iskazuje milosrđe drugima? Ili sam spreman učiti od Oca, koji ne prestaje ljubiti, čekati i opraštati?

Molimo Gospodina da nam podari srce slično njegovu srcu. Srce koje neće brzo osuđivati, koje će znati čekati, razumjeti, oprostiti i pružiti novu priliku. Molimo ga da nas oslobodi zavisti, ponosa, gorčine i osuđivanja, ali i pretjerane strogosti prema samima sebi. Neka naše obitelji, naše zajednice, naša radna mjesta i svi naši susreti budu mjesta na kojima će drugi moći osjetiti nešto od Božje dobrote.

Jer na kraju, najvažnije pitanje nije samo koliko smo puta govorili o Božjem milosrđu, nego koliko su drugi ljudi, susrećući nas, mogli osjetiti da je Bog doista milosrdan. Budimo ljudi koji ne zatvaraju vrata onima koji se žele vratiti. Budimo ljudi koji se raduju tuđem obraćenju, koji ne pamte zlo i koji u svakom čovjeku nastoje prepoznati Božje dijete. Neka nas u tome vodi primjer Milosrdnog Oca i neka naš život postane živo svjedočanstvo Isusovih riječi upućenih svetoj Faustini: da je Božje milosrđe veće od svakoga ljudskog grijeha i da se svatko tko mu se s pouzdanjem obrati može vratiti u Očev zagrljaj.

Isuse, učini naša srca sličnima svome Srcu. Nauči nas ljubiti, praštati i biti svjedocima tvoga milosrđa. Amen.

Tekst pripremila: s. Jaira Udovičić ZSJM